

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Στις 30 Ιανουαρίου η Εκκλησία μας τιμά τους Τρεις Ιεράρχες Μέγα Βασίλειο, Γρηγόριο Θεολόγο, και Ιωάννη τον Χρυσόστομο ως τους μεγίστους φωστήρες της Τρισηλίου Θεότητας, τους μελιρρύτους ποταμούς της σοφίας που πότισαν την οικουμένη με τα νερά της θεογνωσίας, και ως προστάτες της Ελληνικής Παιδείας και των Ελληνικών Γραμμάτων.

Η αιτία για την εισαγωγή της εορτής των Τριών Ιεραρχών στην Εκκλησία είναι το εξής γεγονός: Κατά τους χρόνους της βασιλείας του Αλεξίου Κομνηνού (1081-1118), ο οποίος διαδέχθηκε στη βασιλική εξουσία τον Νικηφόρο Γ' τον Βοτανειάτη (1078-1081), ξέσπασε στην Κωνσταντινούπολη φιλονικία ανάμεσα σε λόγιους και ενάρετους άνδρες. Άλλοι θεωρούσαν ανώτερο τον Μέγα Βασίλειο χαρακτηρίζοντάς τον μεγαλοφυΐα και υπέροχη φυσιογνωμία. Άλλοι τοποθετούσαν ψηλά τον ιερό Χρυσόστομο και τον θεωρούσαν ανώτερο από τον Μέγα Βασίλειο και τον Γρηγόριο και τέλος, άλλοι, προσκείμενοι στον Γρηγόριο τον Θεολόγο, θεωρούσαν αυτόν ανώτερο από τους δύο άλλους, δηλαδή από τον Βασίλειο και τον Χρυσόστομο. Η φιλονικία αυτή είχε ως αποτέλεσμα να διαιρεθούν τα πλήθη των Χριστιανών και άλλοι ονομάζονταν « Ιωαννίτες», άλλοι « Βασιλείτες» και άλλοι « Γρηγορίτες».

Στην διαμάχη αυτή έθεσε τέρμα ο Μητροπολίτης Ευχαΐτων, Ιωάννης ο Μαυρόποδας. Αυτός είδε σε όραμα τους μεγίστους αυτούς Ιεράρχες, πρώτα καθένα χωριστά και στη συνέχεια και τους τρεις μαζί. Αυτοί του είπαν: « Εμείς, όπως βλέπεις, είμαστε ένα κοντά στον Θεό και τίποτε δεν υπάρχει που να μας χωρίζει ή να μας κάνει να αντιδικούμε. Και ανάμεσά μας δεν υπάρχει ούτε πρώτος, ούτε δεύτερος, αλλά, αν πεις τον έναν, συμπορεύονται δίπλα του και οι δύο άλλοι. Σήκω, λοιπόν, και δώσε εντολή στους φιλονικούντες να σταματήσουν τις έριδες και να πάψουν να χωρίζονται για μας. Γιατί εμείς, και στην επίγεια και στην ουράνια ζωή που μεταβήκαμε, φροντίζαμε και φροντίζουμε να ειρηνεύουμε και να οδηγούμε σε ομόνοια τον κόσμο. Και όρισε μία ημέρα να εορτάζεται από κοινού η μνήμη μας και καθώς είναι χρέος σου, να ενεργήσεις να εισαχθεί η εορτή στην Εκκλησία και να συνταχθεί η ιερή ακολουθία». Έτσι ο Επίσκοπος Ευχαΐτων Ιωάννης ανέλαβε τη συμφιλίωση των διαμαχόμενων μερίδων, συνέστησε την εορτή της 30^{ης} Ιανουαρίου και συνέγραψε και κοινή Ακολουθία, αντάξια των τριών Μεγάλων Πατέρων.

Οι Τρεις Ιεράρχες έζησαν σ' έναν παραγμένο κόσμο. Από το ένα μέρος η αθλιότητα και η ειδωλολατρεία σαν φρόνημα και ζωή να τυραννά τον άνθρωπο και από το άλλο η αίρεση να υποκαθιστά την αλήθεια με το ψέμα και την πλάνη. Και οι τρεις με το κρυστάλλινο ευαγγελικό μήνυμα αγωνίζονται να κρατούν ανοιχτούς τους ορίζοντες μπροστά στα μάτια των ανθρώπων. Διδάσκουν την αλήθεια με λόγια και με έργα και πασχίζουν για τη φανέρωσή της μέχρι την εξουθένωσή τους.

Για να μπορέσουν όμως να δώσουν αυτά που ζούσαν ήταν απαραίτητος ο ανθρώπινος λογισμός, έπρεπε να ντυθούν γήινο ένδυμα, κι έτσι επιστράτευσαν την ανθρώπινη σοφία που είχαν τρυγήσει από καιρό. Αγαπούσαν την κλασική παιδεία και την αξιοποίησαν γιατί ήθελαν την αλήθεια δοσμένη με κάλλος. « Κι αν η αλήθεια του Χριστού είναι ο καρπός», δίδασκε ο Μ. Βασίλειος, « η κοσμική σοφία είναι το φύλλωμα που προσδίδει στο δέντρο την ομορφιά του». « Κι όταν συναντούμε σ' αυτήν κάτι βλαβερό», συμβούλευε τους νέους, « θα το απομακρύνουμε όπως τα αγκάθια από τα τριαντάφυλλα».

Είχαν συνειδητοποιήσει παράλληλα ότι όπου επικρατεί μονομερώς η νόηση, όπου παραβλέπονται και υποβαθμίζονται οι ηθικές αξίες και σαν μοναδική θεότητα λατρεύεται η επιστήμη, η σύγχρονη τεχνολογία και τα υποκατάστατά της, εκεί αργά ή γρήγορα η ψυχή ερημώνεται και ακολουθεί η κατάπτωση και η παρακμή. Γιατί η μόρφωση και η γνώση χωρίς ηθικούς φραγμούς μπορεί να γίνει όπλο εναντίον των συνανθρώπων μας. Αντίθετα, άνθρωποι της γνώσης με ηθικές αρχές μπορούν να οδηγήσουν την κοινωνία μας στην πρόοδο και να θέσουν την επιστήμη στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι στην μεθόδευση της καταστροφής του.

Διατύπωσαν σοφές παιδαγωγικές αρχές, που αποτελούν τη βάση της σημερινής παιδαγωγικής επιστήμης.

Δεν ήταν όμως οι Τρεις Ιεράρχες υπηρέτες μόνο της σοφίας και της επιστήμης. Ήταν και ακούραστοι εργάτες της αγάπης, της κορωνίδας αυτής των Χριστιανικών αρετών. Ο καθένας έχει στο ενεργητικό του και ένα τεράστιο κοινωνικό έργο, που αποτελείται είτε από το Μέγα Βασίλειο στη συστάδα των ευαγών ιδρυμάτων, τη γνωστή Βασιλειάδα, έξω από την Καισάρεια της Καππαδοκίας, είτε από τον Γρηγόριο τον Θεολόγο στη Ναζιανζό, είτε από τον ιερό Χρυσόστομο στην Αντιόχεια της Συρίας αρχικά και αργότερα στην Κωνσταντινούπολη.

Ήταν σοφή και φωτισμένη η επιλογή των τριών Ιεραρχών να αποτελέσουν τους προστάτες των Γραμμάτων. Όχι γιατί πέτυχαν μία αρμονική σύζευξη της ελληνικής παιδείας με τη Χριστιανική πίστη. Ούτε γιατί μας άφησαν εκατοντάδες σοφά έργα μέσα στα οποία ανακαλύπτουμε τις βασικότερες παιδαγωγικές αρχές που ισχύουν μέχρι σήμερα, ούτε ακόμη για το τεράστιο κοινωνικό τους έργο που φανερώνει σε άριστο βαθμό τον « καλό και αγαθό άνθρωπο». Είναι που κοντά σ' όλα αυτά τα θαυμαστά, προβάλλεται μπροστά μας ο άγιος.

Μπορεί τα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα να φτιάχνουν επιστήμονες, σοφούς, καλλιτέχνες, αλλά δε δημιουργούν αγίους. Σκοπός της παιδείας όμως είναι η δημιουργία της ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η αναζήτηση του αγίου.

Στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης, οι τρεις μεγάλοι δάσκαλοι που τιμούμε σήμερα, μας δίνουν το μήνυμα, πώς μπορούμε να επιβιώσουμε στην χωρίς σύνορα εποχή μας, όπως τυπικά ανάλογη υπήρξε η εποχή των Τριών Ιεραρχών, μιμούμενοι το ήθος, την αγωνιστικότητα και τον τρόπο ζωής τους, συνδεδεμένοι με το νήμα που μας δένει μαζί τους. Η σύνδεσή μας με την παράδοση των Τριών Ιεραρχών αποτελεί ίσως τη μόνη ελπίδα για τη διατήρηση της ταυτότητάς μας, αλλά και την αναμόρφωση του δυτικού κόσμου, ο οποίος κουρασμένος από τα αδιέξοδα του σύγχρονου πολιτισμού προσβλέπει με πόθο στην Ανατολή, αναζητώντας γνήσιες και αυθεντικές εμπειρίες.